

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ES VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PART KÖZLÖNYE.

Közzététel
Feltétel
Nagydoboz
Egy óra

10 l. — kr.
3 " 50 "
2 " 50 "
1 " "

Egyes szám ára 4 kr

Felolós szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Főmunkatárs: **Dr. KIRÁLY PÉTER.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Hat basabos petit sorert 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többlet
hirdetéseket a közlés szerinti jutányos aron vetetnek fel. Bulyo díj
don külön beajgatásert 20 kr

Meggyilkolták a királynét!

Erötelen gyarló az emberi nyelv — kifejezésre juttatni a fájdalmat, a keserőséget s az örületbe szédítő meglepetést melyet a sürgöny e szavakban, röpitett világgá tegnap este a szélrózsa minden irányába: „*Meggyilkolták a királynét!*”

. . . A legszeretöbb édes anyát — a leggyöngédebb nőt — a sors csapásától sujtott boldogtalan asszonyt — a halálos kínok közt vergödött nemzet egykori hű lelkü védangyalát — a magyar nemzet legáldottabb emlékű jöltevojét — s legfeledhetetlenebb nemes lelkü királynöjét kergette halálba egy elvetemült gyalázatos gazember!

Alkotmányos szabadságunknak az ő nemesen érző szive, évszázados szenvedésünk iránt részvétellel érző áldott lelke, volt leghübb és leghathatósabb védelmezöje és szószólója akkor, a mikor az egész világtól elhagyatva, gyászoltuk legszentebb igazaink bukását és reményeink sirba temetését!

A magyar nemzet fájdalma és öröme — fájdalma és öröme volt annak a leghübb magyar királynénak is — kit a születés véletlenül kívül semmisen választott el tölünk — kinek minden szive dobbanása, minden gondolata, érzelme — törekvése és tette a magyar nemzet jólétének s jövő boldogságának megvalósítására irányuló s örök hálára kötelező újabb és újabb bizonyíték volt.

De a gondviselés csapást csapás után mért reá, mintha csak próbára akarta volna tenni ezáltal a magyar nemzet igaz szeretetét és hálaérzetét, melylyel a legnemesebb jellemü királynénak fenkölt személye iránt viseltetni tartozott — mintha viszonzótatni kívánta volna velünk az isteni gondviselés a kimerithetetlen erkölesi jötéteményt, melylyel boldogtalan napjainkban a királyné bennünket elhalmozott . . . És mi éreztünk minden csapást, mely az ő szerető anyai szivét sebezte, éreztünk minden keserőséget, mely az ő lelkét kinezta, könyeink egybefolytak az ő könyeivel — gyászfátyolának sötét foszlányai felettünk is borussá változtatták az eget . . . vártuk — vártuk, hogy letelik a gyászév . . . évek tüntek el az örökkévalóság homályába és szeretett királynénk gyászatát nem oszlatta el az idök csodát mivelö hatalma . . . Vártuk — a keserü fájdalom gyászéjjele után — egy szebb jövönek ránk virradását, — a mikor közös boldogságnak és örömnök szent érzetében összedobbanhat szivünk és összefolyhatnak könyeink

És ma szegényebbek vagyunk egy édes reménnyel s megfosztott bennünket a sors még a lehetőségétöl is annak, hogy továbbra osztályrészesei lehessünk a magyar királyné örömeinek s fájdalmainak . . .

Neki nincsenek többé fájdalmái és nem kér több osztályrészt világi örömböl, melyben kevesebb osztályrésze volt, mint a legutolsó alattvalójának s melyet pedig senki soha a világon jobban meg nem érdemelhetett, mint ő . . .

Neki nincsenek többé fájdalmái s bennünket e — meg nem érdemlett szörnyü csapás sziven sebez és a kétségbeesés borzalmával tölti el lelkünket a rémhír:

„*Meggyilkolták a királynét!*”

Ajkunkon fuldokolva némulnak el a szavak s reszketö kezünkböl ki hull a toll — patakzó könyeink sötét gyászba boritják előttünk a világot . . . Sirunk, gyászolunk mert ma minden magyar gyászban és siralomban együtt érez és a legnemesebb védangyal ravatalára borulva s kétségbeesve kérdezzük mindannyian az emberi sorsnak hatalmas Istenétöl:

„*Miért gyilkolták meg a királynét!?*”

A magyar nemzet gyásza.

— Erzsébet 1837. Decz. 24. — 1898. Szept. 10. —

Nyolcz óraker este érkezett szerkesztőségünkbe a rövid távirat:

„Királyné Genfből Territetbe kirándult, hajón anarkhista sziven szurta, nyomban meghalt.“

Rendkívüli eseményekhez hozzá van ugyan szokva, a mi szenzációk után kapkodó korunk; de e hir felülmul minden szenzációt; mert az a tör, amelylyel az az anarkhista azt a szívet szurta át, a magyar nemzet szívét gyógyíthatatlanul sebezte meg.

Ó! ki volt nekünk Erzsébet királyné?

Nem egyszerű uralkodóné neve ez nekünk . . . nem azé az Erzsébeté aki született Possenhofenben, ki magas származása mellett, az udvar fényében is megőrizve a természet szépségei iránt való hajlamát, már kezességet nyújtott arra, hogy jövő nagy rendeltetését elérve is, nemes hajlamokkal fog bírni és ezeknek kifejezést is ad. Nem is az az Erzsébet-Amália-Eugenia, a ki mint hájos ara méltán megnyerte Ferencz József Ausztriai császár szívhajlamát s 1853. Aug. 18. jegyese lett, az uralkodóknál oly ritka szív-érzelem természetes jogánál fogva s 1854. April 24. a házasság Isten és ember előtti szertartásával is vele egybekelve trónjának osztályosa lett. Mindez szépséges kellemeinél fogva, a legbiralatosabb izlést is felülmulva ez, egyszerű eseménynek látszik, még a koronás fők történetében is.

De nekünk ez királynői név a legfelségesebb értelemben . . . magyar királyné neve, a kihez imádatlalt határos tisztelet csatolja nemzetünket.

Hiszen már egybekelése szabadulást hozott a politikai raboknak s megszüntette a 49-ki katasztrófa után országunkra minden iszonyataival nehezdedt ostromállapotot.

Ó Erzsébet nekünk a béke galambja . . . egy jobb kor hajnalhasadása volt! Csudás Isten áldásként — e gyöngéd lelket megmagyarázhatlan rokonszeny vonta a magyar nemzet felé. De megtaláljuk a magyarázatot az ő természetileg nemes lelkében, a szenvedők — tehát a szenvedő nemzet iránt is a szív jóságában és abban, hogy ő fejedelmi férjéak orangyala akart lenni, a mely vágya kielégítését fejedelmi férjének a magyar nemzettel való kibékítésében keresse. Ez angyali lelkének a legbiztosabb politikai tapintata is volt. Hisz így biztosíhatta a nagy birodalom békejét, jövő fejlődését, megszilárdítását; az uralkodók nagy tanácsában ismét érezhető súlyát annak a hatalomnak, mely a Magyar Nemzettel való feszült viszonyánál fogva most csak vergődött az egységes Ausztria esztelen hagyományára — és az állambölcseség követelése szerinti kielégítése közt a trón egyedüli biztos támasza Magyar Nemzetnek.

Erzsébet ez utolsót akarta . . . ezt az utolsót keresztül is vitte.

Azt mondják nem a politika, hanem jó szíve vonta a Magyar Nemzet felé. Igen ez utóbi vitte át arra a másikra. Megtanulta a Nemzet nyelvét, aztán meg-

ismerte történeteit, szenvedéseit. Ezek feltárták előtte azt a hasonlíthatlan áldozatot, amit hozott a Nemzet a haubsburkokért és mégis mivel fizették! Hogy ezt a visszafordult viszonyt meg kell változtatni, mert abban a dinasztia üdve fekszik. Önüdvének tekintette a Nemzetnek való igazságszolgáltatást!

A harcztéri események proféta női lelkének csakugyan szomorú igazságot szolgáltatott. Ausztria a magyar-lelkesült-ség nélkül nem győzhetett harcaiban. A balsikerű 1866-iki háboru fenyegető viszonyai közt is kedvelt — Magyarországaiba menekült,

És megtörtént áldott lelke óhajta. Fejedelem és Nemzet kibékült és lett Erzsébet Ausztria császárnője: *Magyarország királynéja* 1867. június 8-án. Magyarnek szülte már leányát Mária-Valériát is. Elment imádkozni ama kiegészítés mesterének ravatalához. De ki tudná elszámolni nemes szívének titkos érzését és nyilvános tényeit, a melyekkel ezt a Nemzetet kitüntette, a melyet olyannyira szeretett, és elkövetkezett, hogy éltet és vért minden perczen, minden Magyar áldozott volna s szívébe foglalta nevét, képét . . . imádkozott boldogságért.

Nem adta meg neki a kifürkészhetlen gondviselés az ezerszeresen kiérdemelt boldogságot.

Azt a nemes szívet összezuzta fiának váratlan halála, a ki ő töle vette a dicső törekvést — *Magyar királynak* lenni. Az a megsirathatlan esemény is amikor Erzsébet királynét érte — Magyarország hitét, lelkét rendítette meg, mert összeforrt e Nemzet nemes lelke, királynéja nemes lelkével.

Ah . . . azóta a fájdalmas anya keresi a fiában elvesztett boldogságot gyászruhában, gyászos szívvél. Korfu, Territet Nanheim sat. . . ? Sehöl sem találta fel. Ó miért nem jött hozzánk — Nemzetéhez, jóságos szívének mély fájdalomával.

Ó, miért kereste ott a genfi tó partjának híres szépségü vidékein gyógyulását . . . miért nem jött e hü, hálás Nemzethez? . . . Meggyógyította volna ez: szeretetért — szeretettel . . . áldásért — áldással. Miért nem jött hozzánk?!

Ó Erzsébet királynénk, mi nemzeti szentünk! . . . az a tör, a mely a te fájdalmas szívedet átdöfte, a magyar nemzetnek örök fájdalmat okozott!

—a—r.

Erzsébet királyné életrajza.

E. Amalia Eugenia Ausztria császárnéja és magyar királyné született Possenhofenben, Bajorországban 1837. december hó 24. Miksa bajor herceg és Ludovika hercegné második leánya.

Gyermekkorát szülei körében töltötte, fával az udvar zajától, a szabad természet ölen, mely iránt minden pompa és ragyogás közt megőrizte ragaszkodását.

Még nem volt 16 éves, midön Ferencz József császár 1853 aug. 18. Ischlben eljegyezte. Méltán ünnepelték a hatalmas és lovagias uralkodót, kit arájához a szív őszinte vonzalma fűzött.

A menyegző 1854 április hó 24-én ment végbe Bécsben. Az ifju császárné első megjelenésével meghódította népét. Nemes, karsu termete, megnyerő lénye, mindenekfölött szívjósága miatt kezdettől fogva bálványozták.

A császár a házasság öröme amnestiát adott számos politikai elítéltnék. Akkortájban szünt meg Magyarországaiban is a nemzetre súlyosodó ostromállapot.

A házasságból négy gyermek származott, névszerint Zsófia, Gizella, Rudolf és Mária Valéria.

Magyarországaon először 1857-ben járt a császárné, midön férje kíséretében beutazta hazánk egy részét. Megjelenését egy jobb kor hajnala gyanánt üdvözölte a magyar nemzet. Ezt az utazást azonban legidősebb gyermekének Zsófia főhercegnőnek halálhíre szakította félbe.

Erzsébet császárné egyszerűség iránti különös előszerete miatt az udvar feszélyének békői közt nem érezte jól magát, egészsége is megrendült úgy, hogy huza-mosabb ideig Madeira szigetén kellett tartózkodnia gyógyulás végett. 1860—61.

Nem annyira a politika, mint jó szíve vonta őt az ezen időben alkotmányától megfosztott, a dynasztia ellenségeinek tartott magyar nemzet felé.

A császárné Eötvös József ajánlata Falk Miksától megtanult magyarul, megszerette történetünket és irodalmunkat.

A magyar hazafiak 1865. óta feléje tekintettek, mint a király s a nemzet közötti egyesység létrejöttének legőszintébb pártolója felé.

Mennyi rokonszeny és nemes jó indulat van kifejezve ezen szavakban, melyeket Erzsébet császárné 1866 febr. 23-án Andrásyhoz intézett:

— Ha Olaszországban — mondá — rosszul mennek a császár dolgai, az nekem nagyon fáj, — de ha Magyarországaon mennek dolgai rosszul, az engem megöl.

Jóakarata Magyarország iránt még fokozódott, midön 1866 nyarán a porosz háboru idején gyermekeivel együtt Budapesten vonult meg. (Zugligetben, a Kochmeister villában.)

Midön férje oldalán 1867. június 8-án magyar királynénak koronázták, fensége és bája annyira lelkesítette a nemzetet, mint egykor Mária Teréziáé.

Budán szülte utolsó gyermekét Mária Valéria főhercegnőt (1868. apr. 22.) és Gödöllői tartózkodása, ahol gyermekével együtt a nép között élt, mint az egész vidék jótékony géniusza, egyre fokozta azt a hódoló tiszteletet, melyet Magyarország iránta érzett.

Az egész nemzetet meghatotta, midön elment imádkozni Deák Ferencz ravatalához.

Gyermekei nevelése mellett ott a vadászat s a lovaglás sportját is gyakorolta.

Megrendítő csapással sujtotta a gondviselés egyetlen szépreményü fiának Rudolf trónörökösnek halála által (1889. január 30-án). Akkor még ő vigasztalta férjét, de a fájdalom aláasta egészségét.

Azóta leginkább utazások által igyekezett megnyugtatni mélyen sebzett lelkét.

Korfulban fia emlékére gyönyörű palotát építtetett az „Achilleion“, mert a

görög Herost is ifjkorában ragadta el a végzet anyjától.

A Genfieknek már régebben ígéretet tett, hogy látogatásával őket kitünteti. Ez volt utolsó ígérete, melyet — fájdalom! szintén be váltott — de a melynek beváltását egy nyomorult anarchista megrénylété következtében áldott életének feláldozásával tragicus módon megpecsételte.

1893. évi novemberben ismét megjelent Gödöllőn és a fővárosban (Budapestben) s több jótékonyági és nevelőintézetet tüntetett ki látogatásával.

1894. január havában Madeirát kereste fel 20 évi távollét után. Márczius havában pedig Cap.-St.-Martinon töltött néhány hetet.

Táviratok.

— Saját tudósítónk távirata. —

Budapest, érkezett este 10 órakor. A királynét ma délután 4 órakor Genfben meggyilkolták, azonnal meghalt.

Budapest, érk. este 10 ó. 20 perczkor. Erzsébet királyné meggyilkolása való, a gyilkos töre szíven találta — szörnyet halt.

Bécs, érk. este 11 órakor. „Die Königin ist in Genf von einem italienischen Anarchisten erstochen worden, ist todt. Thaeter verhaftet.“

(Magyarul:) A királynét egy olasz anarchista Genfben leszurta. A királynő szörnyet halt; a tettest elfogták.)

Budapest, érkezett este 11 órakor. A királyné csolnakázott, partra léptek a tömegből előugrott egy olasz munkás kinézésű ember s törrel mellbe szurta.

Budapest, érk. 11 óra 10 perczkor. A gyilkost elfogták, a ki **Lucheni** olasz anarchistának nevezte meg magát.

Genf, szept. 10. Érk. 11 óra 20 p. A magyar királyné meggyilkolása leirhatatlan fájdalommal tölti el a lakosság minden rétegét. Az irtózatot villámgyorsasággal terjedt el az egész városban. Az osztrák-magyar consulatnál egymást érik a résztvevő tudakozások a svájci legelőkelőbb körök úgy, mint az itt tartozkodó külföldiek részéről. A genfi községtagok tagjai testületileg fejezték ki részvétüket. *A nyilvános mulatóhelyekre áirdetett zeneestélyek mindenütt elmaradtak.*

Az anarkisták elleni felháborodás oly általános és óriási, hogy mindenütt az összes ösmert anarchista menekültek sürgős eltolonczolását emlegetik. — Sokan szemrehányást tesznek a svájci kormánynak, a miért a nemzetközi merénylők a mai rettenetes következményekkel járó elnézés folytán a szabad Svájcban asylumot találhattak. Általános felhangzik a követelés, hogy a legszigorubb rendszabályok alkalmazásával kell e borzalmas állapotnak a legsürgösebben véget vetni.

Budapest, szept. 10. érk. éjjeli 11 óra 30 p. A királyné szörnyű halálának híre gyászszal tölti el az egész fővárost. A közönség nagy csoportokban verődik össze az utcákon, melyeket sok helyen hangos zokogás tölt be. A középületekre

már a kora esti órákban kitűzték a fekete lobogókat. A nyilvános előadásokat a legtöbb helyen beszüntették, a zene mindenütt elnémult. A rettentő hír hatását jellemezni lehetetlen. Hír szerint az országgyűlés üléseit legközelebb az országos gyász manifestációjának megállapítása után elnapolják.

Bécs, Érk. éjjeli 11 óra 40 percz. A királyné meggyilkolásáról az első hírt királyunk Bécsben kapta, a honnan este 8 órakor külön vonattal akart a löcsei nagygyakorlatokra utazni.

Az ősz királyra igen lesújtólag hatott a váratlanul jött szörnyű eset híre, olyannyira, hogy mély bánatában első pillanatban a szükséges intézkedéseket sem volt képes megtenni.

Bécs, Érk. éjjel 12 órakor. A löcsei nagy katonai gyakorlatok a hadparancsnokságnak délután 6 órakor kiadott parancsa folytán elmaradnak s a csapatok illető állomáshelyeikre rendeltettek.

Budapest, Érk. éjjel 12 óra 50 p. Futó tüzként terjedt el a királyné meggyilkolásának híre. A királyi, állami s városi hivatalok épületeire, az országos s nemzeti casinóra azonnal feltűzték a gyászlobogókat.

A színházak nem tartanak előadásokat. A mulatóhelyeket bezárták. Az egész város le van sujtva a gyászos hírtől.

Budapest, Érk. éjjel 2 óra. A szabadelvű pártban királynénak meggyilkolása óriási Consternációt keltett. Nyomban értesítették Bánffy miniszterelnököt, aki Coluchowszky külügyminiszterhez táviratozott s ez a szomorú hírt megerősítette.

Bécs, érk. éjjel 1 órakor. A király valószínűleg még az éjjel elutazik Genfbe, hogy a hazaszállításhoz jelen legyen.

Budapest, érkezett éjjel 2 óra. Szilágyi Dezső a képviselőház elnöke Bánffy miniszterelnökkel hosszabb értekezést s azon megállapodásra jutottak, hogy ma délelőtt 11 órakor a képviselőházban — 1 órakor pedig a főrendiházban ülést tartanak. A temetés után 3 napig ülés nem tartatik. Az országgyűlés összes tagjai 30 napig feketében járnak.

Bécs, érk. éjjel 2 ó. Thun osztrák miniszterelnök legelőbb kapta a megrendítő táviratot, hogy a királynét Lucheni olasz anarchista meggyilkolta. A távirat tartalmát Sztáray grófné udvarhölgygyel tudatta, a ki vállalkozott a királyt kellő kiméletelességgel értesíteni. A hír megrendítő hatással volt az uralkodóra s megsemmisülve szólt környezetéhez:

„*Jetzt ist alles aus!*“ (magyarul: „Most már mindennek vége!“)

A gyilkos egy Lucheni nevű párisi — olasz származású — anarchista munkás, a ki számított arra, hogy a sveitzi törvények szerint tettéért halálra ítélni nem fogják, hanem csak legfőbb életfogytig tartó börtönnel büntethetik.

Bécs, érk. 2 óra 20 percz. Erzsébet királyné meggyilkolásáról a rémhír este 6 órakor terjedt el Bécsben. A lapok csakhamar külön kiadásban jelentek meg, melyet a hír által felizgatott nép az elárúsítók kezéből lázas kíváncsisággal kapkodott ki.

Az utcákon csoportokban verődik

össze a nép, — sokan a néphez beszédekintéznek — mindenütt feljajdulnak.

— *Mit vétett 'szent asszonyunk ezen gazembereknek!? Kerébe kell törni Szegény császár!* —

Egész Bécs városa a császári palota felé fordult, midőn egyszerre nagy csend lett és a Burg felől megjelent az udvari fogat az uralkodóval és Paar főhadseggeddel.

Máskülönbén a város csendes, a lakosság elég nyugodtan viselkedik. Magában a Burgban rendkívül lázas lőtásfutás van, a hová táviratokat hoznak és visznek.

Bécs, Érk. éjjel 3 óra. Kevésszel este 7 óra után megjelent a trónörökös Ferencz Ferdinánd is, kit királyunk azonnal fogadott. *Sirva ölelték meg egymást.*

Este fél 8 órakor az összes közös és osztrák miniszterek hódolatteljes részvétüket fejezték ki a Felső előtt.

A király maga rendelte el az összes udvari színházak bezárását s egyszersmind utasította Paar grófot, hogy szüntesse be azonnal a hadgyakorlatokat.

A jubileumi kiállítást a hír vétele után lezárták. Lélekemelő volt a hatás a vendéglőkben és üzletekben, a honnan a közönséget formálisan hazaküldötték és az üzleteket már a kora esti órákban bezárták.

Paris, érk. éjjel 3 ó. 10 p. A vakmerő gyilkos Párisból egyenesen a királyné meggyilkolása végett utazott Genfbe, minthogy tudta, hogy a schweitzzi canton a halálbüntetést eltörölte.

Genfben kizártnak tartják, hogy a gyilkos bármely anarchista bandától megbízást kapott volna tettének elkövetésére.

A főiskola ifjusága gyásza.

Villámcsapásként jött a hír, hogy egy aljas merénylő a legnemesebb magyar nőt, a mi szeretett királynénket Genfben törrel meggyilkolta. Noha már az esti órákban mindenki és mindenütt csak arról beszél, mégis nem akartunk, nem mertünk hinni e gyászos hír valódiságában. Sajnos azonban, távirataink meggyőződtek bennünket az igazról. A főiskola ifjusága, mihelyt a gyászos hír valódiságáról meggyőződött, azonnal gyászt öltött s igen megható módon juttatta azt kifejezésre. Nagy csapatokban jártak be az összes mulató helyiségeket, a hol tudatták a közönséggel a megrendítő esetet és felkérték őket, hogy hagyják abba a mulatást — szüntessék be a zenét — menjenek haza — és sirjon mindenki, mikor a — legelső magyar asszonyt, — a mi királynénkat — orvul meggyilkolták.

A közönség minden rétegében viszhangra talált az ifjuságnak ilyen módon való gyászba borulása. Mindenki haza ment, hogy otthon kisorja gyászba borult lelkének keservét. Az összes éjjeli üzleteket bezárták. Szerkesztőségünkben még a késő éjjeli órákban is folyton szól a telefon, újabb adatokat vár a közönség, aki türelmetlenül lesi, hogy mit tudhat meg a páratlanul álló eset részleteiből.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír cégnyomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborték cégnyomással

1000 drb. 2 frittól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Évi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimek.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.